

İşsizlerin Sosyo-Ekonomik Durumları ve İşsizlik Algıları Üzerine Bir Alan Araştırması: Tokat İli Örneği

Seda TOPGÜL

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, Çal. Eko. ve Endüstri İliş. Bölümü, Taşlıçiftlik Yerleşkesi, 60250 TOKAT, seda.topgul@gop.edu.tr

Özet: Günümüzde işsizlik öncelikle bireyleri sonrasında ise toplumu geniş anlamda etkileyen önemli bir sosyal olgudur. Ekonomik, sosyal ve psiko-sosyal anlamda ciddi olumsuz sonuçları olan sosyal sorunlardan biri durumundadır. Bireyin aile ve toplumda sahip olduğu ve dahil olduğu bütün alanlarda ciddi farklılıklar yaratan bir süreçtir. Bu süreç zamanla bireyin çalışma yaşamına dair beklentilerinde de değişimler yaratmaktadır. Bu çalışmada işsizlik kavramının teorik bir çerçeve ile değerlendirilmiş ve teorik bir çerçeve oluşturulduktan sonra ise bir alan araştırmasına ilişkin bulgular açıklanmıştır. Araştırma çerçevesinde veriler Tokat İş ve İşçi Bulma Kurumu'na (İşkur) başvuruda bulunan işsizlerden basit tesadüfi örneklem yöntemi ile toplanmıştır. Bu amaçla, Tokat İşkur'a başvuruda bulunan 386 işsiz ile 25 Ağustos-1 Kasım 2016 tarihleri arasında anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, Tokat ili özelinde 26-35 yaş arasında işsizlik yoğun olarak yaşanmaktadır. Tokat ilinde işten çıkarılmalar nedeni ile uzun süreli işsizliğin yaygın olduğu görülmektedir. Ancak işsizlerin çok büyük bir kısmı işsizlik ödeneğinden faydalanmadığı görülmektedir. Zorunlu kalınan durumlarda ise aile, tanıdık ya da akrabalarından destek alındığı ve bu yüzden de başka bir şehirde iş bulunması halinde bile katılımcıların büyük bir çoğunluğunun farklı bir şehire gitmek istemediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak şehir dışına gitmek istemeyen işsizlerin yurt dışında uygun bir iş bulması durumunda gitmek istedikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, Tokat, Psikolojik Durum, Yaşam Tatmini, İstihdam

Jel Kodu: I15, I31, J64

A Field Research on Socio-Economic Positions of Unemployed People and Unemployment Periods: Tokat Province Sample

Abstract: Today, unemployment is an important social phenomenon that affects individuals primarily then the society in a broad sense. It is one of the social problems that have critical negative economic, social and psychosocial consequences. It is a process that creates serious differences in all areas where the individual has and included in the family and society. This process creates changes in the expectations of the individual's working life over time, as well. In this study, the concept of unemployment is evaluated with a theoretical framework, and after a theoretical framework is established, findings related to a field research are explained. The data in the framework of the survey was collected from the unemployed applicants of the Tokat Employment Agency (İşkur) through simple random sample method. For this purpose, a survey was conducted with 386 unemployed applicants of Tokat İşkur between the dates of August 25-November 1, 2016. According to the research findings, unemployment density is higher between the ages 26-35 specific to Tokat province. Due to the lay-offs, long-term unemployment is seemed to be high in Tokat province. However, a very large part of the unemployed people takes advantage of the unemployment benefit. Due to receiving support of the family, acquaintances or relatives in cases of the compulsory situations, it is concluded that a large majority of applicants do not want to move in a different city although there is a job available there. However, unemployed, who do not want to leave their city, are seem to be ready to go abroad in case they find a proper job.

Keyword: Unemployment, Tokat, Psychological Situation, Life Satisfaction, Employment

Jel Classification: I15, I31, J64

1. Giriş

İnsan sosyal bir varlık olduğu için çeşitli ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu ihtiyaçları için çalışma insan yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. Sosyal yaşamın büyük bir kısmını kişinin iş ve çalışma yaşamı kaplamaktadır. İşsizlik durumu bireyleri çalışma yaşamının dışında tutmakta ve bu anlamda ekonomik açıdan önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. İşsizlik olgusu hem birey açısından hem ekonomik açıdan hem de toplum açısından önemli anlamlar taşımaktadır. İşsizliğin bu kadar önemli olması, kişinin ve ailesinin yaşama devam edebilmesi anlamına geldiği için yaşama hakkı olarak da değerlendirilmektedir (Gündoğan, 1999: 64; Ersel, 1991: 53; Akçacı ve Özçalıcı, 2012: 162). Fişek'e göre (1995: 171) bu anlamda işsizliğin giderilmesi insana verilen değerlerin bir göstergesidir. İşsizlik kişinin gelir elde edememesi (Ataman, 2000: 1) dolayısıyla temel ihtiyaçlarından mahrum kalması anlamına gelmektedir. Bu anlamda uzun süreli işsizlik durumu bir sosyal dışlanma nedeni olarak değerlendirilebilir (Çakır, 2002: 83). İşsizlik süresi uzadığında ise gelir mahrumiyetinin yanı sıra öncelikle kişisel psikolojik sıkıntılar, ailevi ilişkilerin bozulması ve toplumsal olarak da olumsuzluklar yaşanmaktadır. İşsizlik süresince sahip olunan olumsuz tecrübeler ise yeniden çalışmaya başlama ile birlikte dahi ortadan kalkmamaktadır (Arulampalam, 2001: 585).

İşsizlik çalışmak isteğinde olan ve iş bulamayanları (Gök, 2004: 34) ya da uygun bir işte çalışma olanağı bulamayanları ifade etmektedir. Bu anlamda işsizlik kişilerin kendi istekleri ile çalışmamayı tercih etmeleri sonucu gerçekleşen iradi işsizlik olabileceği gibi, istedikleri halde iş bulamamaları olan gayri iradi işsizlik şeklinde de olabilmektedir (Ünsal, 1999: 51). TÜİK tanımına göre işsizlik; "Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 15 gün içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm kişiler" dir. Dolayısıyla bir kişinin işsiz sayılması için üç kriterin

sağlanmış olması gerekmektedir. Öncelikle kişinin işi olmayacak, iş arıyor olacak ve iş başı yapmaya hazır olacaktır (Bozdağlıoğlu, 2008: 47). Bu çerçevede dört temel unsur önem taşımaktadır (Lordoğlu ve ark., 1999: 275; Şahin, 2007: 546).

- *Durum:* İstihdam dışı olmak
- *Gereksinim:* Mevcut ücret oranından çalışma gereksinimi
- *Davranış:* Kişinin işe hazır ve çalışma arzusu içinde olması
- *Eylem:* Aktif olarak iş arama çabası.

Buna göre işsizlik belirli bir durum içerisinde olan işsizlerin bazı gereksinimleri için belirli bir davranış göstermesi ve bir eylemde bulunmasını ifade etmektedir. İşsizliğe neden olan faktörler işgücü arzı ve işgücü talebi açısından iki temel faktör üzerinden değerlendirilebilir. İşgücü arzı açısından işsizliğin nedenleri değerlendirildiğinde, nüfus faktörünün, göç hareketlerinin, eğitim düzeyinin, bireyin kendisine ait etkenlerin, işsizlik oranları ile ücretlerin etkili olduğunu söylemek mümkündür. İşgücü talebi açısından değerlendirildiğinde ise, ekonomik gelişmişlik, teknolojik gelişmeler, piyasa koşulları ve sendikal tutumlar gibi nedenler işsizliğe neden olmaktadır. Ay (2012: 323) ise Türkiye'de işsizliğin nedenlerini yapısal sorunlardan, ve işgücü maliyetlerinden kaynaklandığını öne sürmektedir.

2. Türkiye'de İşsizliğin Görünümü

Türkiye'de işgücü piyasası istihdam, işsizlik, genç işsizliği, eğitilmiş işsizlik gibi farklı dinamikleri de kapsayan bir yapıyı ifade eder. Özellikle 2008 sonrasında yaşanan ekonomik krizin de etkisi ile sadece Türkiye'de değil dünyada da işsizlik büyük boyutlara ulaşmış ve önemli bir toplumsal sorun haline gelmiştir (Çondur ve Bölükbaş, 2014: 81). TÜİK verilerine göre Temmuz 2016 verilerine göre işsizlik oranı %10,7 ve tarım dışı işsizlik oranı ise %13'dür. 15-24 yaş arası genç işsizliği %19,8 olarak Türkiye'deki işsizlik ortalamasının üzerinde olmaktadır. 2015 yılında %17,7 olan genç işsizliği, 2016 yılında %19,8'e yükselmiştir. Kayıt dışı çalışma oranı ise %34,3 olmuştur.

Tablo 1. Yıllara Göre İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Verileri

Yıllar	İşsizlik Oranı	İşgücüne Katılım Oranı	İstihdam Oranı	Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmet	Genç İşsizlik Oranı
2005	9,5	44,9	40,6	25,5	21,6	5,6	47,3	17,5
2006	9,0	44,5	40,5	23,3	21,9	6,0	48,8	16,5
2007	9,2	44,3	40,3	22,5	21,8	6,1	49,6	17,3
2008	10,0	44,9	40,4	22,4	22,0	6,0	49,5	18,6
2009	13,1	45,7	39,8	23,1	20,3	6,3	50,4	22,9
2010	11,1	46,5	41,3	23,3	21,1	6,6	49,1	19,9
2011	9,1	47,4	43,1	23,3	20,8	7,2	48,7	16,8
2012	8,4	47,6	43,6	22,1	20,5	7,2	50,2	15,8
2013	9,0	48,3	43,9	21,2	20,7	7,2	50,9	17,1
2014	9,9	50,5	45,5	21,0	20,4	7,3	51,0	17,9
2015	10,3	51,3	46,0	20,5	20,0	7,1	52,1	18,5
2016 (Temmuz)	10,7	52,7	47,0	20,0	19,0	7,3	52,8	19,8

Kaynak:TÜİK verilerinden derlenerek yazar tarafından oluşturulmuştur.

2005-2016 yıllarını kapsayan işsizlik verileri Tablo 1'de verilmektedir. Buna göre Türkiye genelinde işsizlik oranı en yüksek 2009 ve 2010 yıllarına aittir. 2009 Ekonomik krizi bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de işsizlik oranlarını arttırırken, istihdam oranlarını azaltmıştır. 11 yıllık süreçte tarım ve sanayi sektörlerinde istihdam oranı azalırken, hizmetler sektöründe hızla artmış ve 2016 Temmuz dönemi için %52,8'e ulaşmıştır. İnşaat sektörünün payı 2011 yılından itibaren %7'ler düzeyinde istihdam sağlamıştır. 15-24 yaş arası genç işsizlik oranı ise %19,8 ile 2010 yılındaki %19,9'luk orana yaklaşmıştır. Genç işsizliğinin en yüksek olduğu dönem 2009 yılındaki %22,9'luk hızlı yükseliş dönemidir. İşsizlik çok ciddi bir biçimde kendini göstermekte ve %10'lar düzeyinde TÜİK 'in açıkladığı işsizlik rakamların gerçeği yansıtmadığı düşünülmektedir. Bunun nedeni işsiz tanımı içerisinde yer almayan işgücüne dahil olmayan nüfustur. İşgücüne dahil olmayan potansiyel işsizlerin tanım gereği işsizlik oranlarına yansımaması, oranları düşük göstermektedir. Bu nedenle önemli olan işgücüne dahil olmayan nüfusun tercihinin bilinmesidir (Sapançalı, 2008: 10).Türkiye'de işgücüne dahil olmayan yüksek nüfusun olmasının nedenleri;

- iş bulamayan artık güvenmiş bir işsiz gurubunun olması
- düşük ücretler nedeni ile işgücü piyasası dışında kalanlar
- kayıt dışı istihdamın yüksek olması
- kadınların işgücü piyasası dışında kalması

- eğitim süresinin uzaması (Türkan, 2005: 10-11).

Diğer taraftan işsizlerin ekonomik durumu, yaşam koşulları, aile içi durumları ve psikolojik durumları gibi işsizliğin sebep olduğu etkiler üzerine yapılan çalışmaların sayısı sınırlıdır (Mütevellioglu ve Bato Çizel, 2010: 283). Bu işsizlik araştırması ile de sınırlı sayıda çalışılan bu konu ile literatüre katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

3. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Araştırmanın amacı Tokat ili özelinde işsizlerin ve işsizliğin genel durumunu ortaya koymaktır. Bu çerçevede işsizlerin demografik özellikleri, hanelerine giren ortalama aylık gelirleri, yaşadıkları konutların durumu, işsizlik durumlarına ilişkin özellikler, yaşanan sağlık sorunları, iş arama kaynakları, zorunlu harcamalarını nasıl karşıladıkları, yaşadıkları sıkıntılar ve psikolojik sorunlara ilişkin sorulara verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Araştırma alanının Tokat ili olarak seçilmesinin nedeni, TÜİK verilerine göre en fazla göç veren il olma özelliğine sahiptir. Bu anlamda Tokat ilinde yaşanan işsizliğin boyutlarının ortaya konması önem taşımaktadır. Araştırma genel olarak işsizlerin sosyo-ekonomik ve psikolojik durumlarını ortaya koyabilmek için Tokat İş-Kur İl Müdürlüğü'ne başvuru yapan işsizlerden, basit tesadüfi örneklem yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri SPSS 21 paket programı ile analiz edilmiştir.

4. Araştırmanın Bulguları

İş-Kur'a kayıt olan işsizlerin oluşturduğu evrenden basit tesadüfi örneklem yöntemi ile 386 anket cevaplandırılmıştır. Toplam dağıtılan anket sayısı 450 ankettir. Ancak boş bırakılan ve cevaplandırılmayan 64 anket analiz dışında tutulmuştur.

Araştırma kapsamında işsizlerin %46,4'ü (179 kişi) 26-35 yaş aralığında, %25,1'i (97 kişi) 15-25 yaş aralığında, %17,6'sı (68 kişi) 36-45 yaş aralığında ve %10,9'u (42 kişi) 46-65 yaş aralığındadır. Tokat ilinde işsizliğin en fazla olduğu yaş gurubununun 26-35 yaş aralığı olduğu tespit edilmiştir. Genç işsizliği olarak değerlendirilebilecek 15-25 yaş arası grup ise 2. en büyük işsiz grubunu oluşturmaktadır. Genç işsizliği oranının artması eğitilmiş gençlerin kaygı ve umutsuzluklarını da arttırmaktadır (Dursun ve Aytac, 2009: 81). Eğitim ve istihdam ilişkisinin kurulamamış olması işsizliğe neden olmaktadır. İstihdam edilenler eğitim düzeyi düşük işgücünden oluşması ülkede üretim ve gelişim

açısından olumsuz bir tablo oluşturmaktadır. Ayrıca eğitim düzeyi arttıkça, işsizlik oranlarının da doğru orantılı olarak artması olumsuz olarak değerlendirilebilecek bir başka noktadır (Çondur ve Bölükbaş, 2014: 86). Gençler için istihdam olanakları yaratmak için gerçekçi ve kalıcı çözümlerin üretilebileceği politikalara ihtiyaç bulunmaktadır (Sanal, 2010: 10).

Araştırma kapsamında İş-Kur'a başvuran işsizlerin %52,3'ü (202 kişi) evli iken, %28,5'i (110 kişi) bekar. %10,6'sı (41 kişi) boşanmış ve %8,5 (33 kişi) eşi vefat etmiştir. İşsizlerin %74,6'sı (288 kişi) erkek iken %25,4'ü (98 kişi) kadındır.

Araştırmaya katılan işsizlerin %28,2'sinin (109 kişi) iki çocuğu bulunur iken, %27,2'sinin (105 kişi) çocuğu bulunmamaktadır. %24,1'inin (93 kişi) bir çocuğu, %13'ünün (50 kişi) üç çocuğu, %5,2'sinin (20 kişi) dört çocuğu ve %2,3'ünün (9 kişi) beş ve daha fazla çocuğu bulunmaktadır.

Tablo 2. İşsizlerin Demografik Özellikleri

	Yaş	Frekans	Yüzde (%)
	15-25 Yaş Arası	97	25,1
	26-35 Yaş Arası	179	46,4
	36-45 Yaş Arası	68	17,6
	46-65 Yaş Arası	42	10,9
Medeni Durum		Frekans	Yüzde (%)
	Evli	202	52,3
	Bekar	110	28,5
	Boşanmış	41	10,6
	Eşi Vefat Etmiş	33	8,5
Cinsiyet		Frekans	Yüzde (%)
	Kadın	98	25,4
	Erkek	288	74,6
Çocuk Sayısı		Frekans	Yüzde (%)
	Bir Çocuk	93	24,1
	İki Çocuk	109	28,2
	Üç Çocuk	50	13,0
	Dört Çocuk	20	5,2
	Beş Çocuk ve Daha Fazla	9	2,3
	Çocuğu Yok	105	27,2
Eğitim Durumu		Frekans	Yüzde (%)
	Okuma Yazma Biliyor	12	3,1
	İlkokul Mezunu	46	11,9
	Ortaokul Mezunu	24	6,2
	Lise Mezunu	171	44,3
	Önlisans Mezunu	77	19,9
	Lisans Mezunu	52	13,5
	Yüksek Lisans/Doktora	4	1,0

Araştırmaya katılan işsizlerin eğitim durumu değerlendirildiğinde %44,3'ünün (171 kişi) lise mezunu, %19,9'unun (77 kişi) ön lisans mezunu, %13,5'inin (52 kişi) lisans mezunu, %11,9'unun (46 kişi) ilkököl mezunu ve %6,2'sinin (24 kişi) ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. İşsizlerin %3,1'i (12 kişi) okuma yazma bilmiyor iken, %1'i (4 kişi) yüksek lisans/doktora mezunu seçeneğini işaretlemişlerdir.

Ankete katılanların ailelerine giren ortalama aylık gelir %34,5'i (133 kişi) için yetersiz iken %32,4'ü (125 kişi) için ise sadece temel ihtiyaçlar için yeterli olarak görülmektedir. İşsizlerin %18,4'ünün (71 kişi) düzensiz geliri bulunur iken, %2,6'sının (10 kişi) geliri bulunmamaktadır. %12,2'si ise (47 kişi) yeterli geliri olduğunu beyan etmiştir. Araştırmaya katılan işsizlerin yaşadıkları konut değerlendirildiğinde %54,7'si (211 kişi) özel mülk, %36,8'i kirada oturmaktadır. İşsizlerin %48,2'si (186 kişi) apartman dairesinde, %32,1'i ise (124 kişi) kendisine ait müstakil evde yaşamaktadır. %9,8'i (38 kişi) mülkiyetinin başkasına ait olduğu müstakil evde ikamet etmektedir (Tablo 3).

İşsizlerin işsizlik özellikleri değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan işsizlerin %40,9'unun (158 kişi) bir yıldan fazla zamandır işsiz olduğu, %20,7'sinin (80 kişi) 3-6 ay arasında işsiz olduğu, %15,5'inin (60 kişi) üç aydan az zamandır işsiz olduğu, %11,9'unun (46 kişi) 9-12 ay arasında işsiz olduğu ve %10,9'unun da (42 kişi) 6-9 ay arasında bir işsizlik süresinde olduğu görülmektedir. Tokat ilinde bir yıl ve daha fazla süren uzun süreli

işsizliğin daha fazla görüldüğünü söylemek mümkündür. Yüksek ve düşük işsizlik oranları arasındaki temel farkın önemli bir açıklaması Newell ve Pastora (2006: 20) tarafından yapılmıştır. Buna göre en önemli bulgu genç ya da yaşlı işsizliğinden ziyade, yüksek işsizlik oranlarında orta yaş çalışanların işsizliğidir. Orta yaş gurubunda işsiz olanların eğitim düzeyinin nispeten yüksek olmadığı, özel sektörde ve küçük ölçekli firmalarda çalıştığı görülmektedir. İşsiz kalanların son çalıştığı yerden ayrılma nedenleri; %41,5'i (160 kişi) işten çıkarılmıştır. %21'i (81 kişi) işi kendisi bırakmıştır. %17,1'inin (66 kişi) işyeri kapanır iken, %15'i (58 kişi) zaten geçici işlerde çalışmaktadır. %5,4'ü ise (21 kişi) daha önce hiç çalışmadığını belirtmiştir. İşten çıkarılma noktasında işten çıkarılan kişilerin psikolojik anlamda bazı sıkıntılar yaşadıkları belirtilmektedir. Tınar (1996: 107-108) ve Kümbül Güler (2005: 377) işten çıkarılan kişilerin kendilerine olan güvenlerini kaybettikleri, depresif durumlar ile stres düzeylerinin yükseldiği ve öz saygılarının zedelendiği ifade etmektedir. İşsizlik süresinin uzaması, işsizlerin psikolojik olarak iyi olma durumunu da olumsuz etkilemektedir. İki ya da daha fazla işsiz kalan kişiler, ilk kez işsiz kalanlardan daha fazla psikolojik anlamda etkilenmektedir (Booker ve Sacker, 2012: 835). İşsizlerin %25,1'i (97 kişi) bir kez işsizlik riski ile karşı karşıya kalır iken, %23,6'sı (91 kişi) dört kereden fazla, %20,7'si de (80 kişi) üç kereden fazla işsizlik yaşamıştır. %17,9'u (69 kişi) ilk kez işsiz kalır iken, %12,7'si (49 kişi) iki kereden fazla işsiz kalmıştır.

Tablo 3. İşsizlerin Hanelerine Giren Ortalama Aylık Gelirler

Hanenin Ortalama Aylık Geliri	Frekans	Yüzde (%)
Yeterli	47	12,2
Yetersiz	133	34,5
Sadece temel ihtiyaçlar için yeterli	125	32,4
Geliri yok	10	2,6
Düzensiz geliri var	71	18,4

Tablo 4. İşsizlerin Yaşadıkları Konutun Durumu

Yaşanılan Konutun Genel Durumu	Frekans	Yüzde (%)
Kira	142	36,8
Özel Mülk	211	54,7
Diğer	33	8,5
Mülkün Durumu	Frekans	Yüzde (%)
Apartment Dairesi	186	48,2
Kendisine Ait Ev	124	32,1
Mülkiyeti Başkasına Ait Müstakil Ev	38	9,8
Diğer	38	9,8

Tablo 5. İşsizlerin İşsizlik Özellikleri

Ne Kadar Süredir İşsiz Olduğu	Frekans	Yüzde (%)
Üç Aydan Az	60	15,5
3-6 Ay Arası	80	20,7
6-9 Ay Arası	42	10,9
9-12 Ay Arası	46	11,9
Bir Yıldan Fazla	158	40,9
Daha Önce İşsiz Kalma Durumu	Frekans	Yüzde (%)
İlk Kez İşsiz	69	17,9
Bir Kez İşsiz Kaldı	97	25,1
İki Kez İşsiz Kaldı	49	12,7
Üç Kez İşsiz Kaldı	80	20,7
Dört Kereden Fazla İşsiz Kaldı	91	23,6
Son Çalıştığı İş yerinden Ayrılma Nedeni	Frekans	Yüzde (%)
İşten Çıkarıldı	160	41,5
İşyeri Kapandı	66	17,1
Geçici İşlerde Çalışıyordu	58	15,0
İşi Kendisi Bıraktı	81	21,0
Daha Önce Hiç Çalışmadı	21	5,4

Tablo 6. İşsizlerin Sağlık Sorunları

Herhangi Bir Sağlık Sorunu Olup Olmadığı	Frekans	Yüzde (%)
Hiçbir sağlık sorunu yok	261	67,6
Kronik sağlık sorunları var	35	9,1
Psikolojik sorunları var	40	10,4
Hafif sağlık sorunları var	34	8,8
Diğer	16	4,1

Tablo 7. Ailede Sağlık Sorunları

Ailede Sağlık Sorunu ya da Engelli Birinin Olması	Frekans	Yüzde (%)
Ailede sağlık sorunu ya da engeli olan yok	249	64,5
Eşinde hafif sağlık sorunları ya da engel var	68	17,6
Çocuk ya da çocuklarında	55	14,2
Ailede ağır sağlık sorunları olanlar var	14	3,6

Tablo 8. İşsizlerin Hane Gelirine Katkı Düzeyi

Hane Gelirine Katkı Düzeyi	Frekans	Yüzde (%)
Tamamı	150	38,9
Yarısı kadar katkı sağlamakta	103	26,7
Yarisından daha az bir katkısı var	21	5,4
Hiçbir katkısı yok	112	29,0

Özellikle bir yıl ve daha uzun süren uzun dönemli işsizliğin yaygın olduğu Tokat ilinde, işsizlerin sağlık sorunlarına ilişkin soruda ise, işsizlerin %67,6'sı (261 kişi) herhangi bir sağlık sorunu bulunmadığını belirtirken, %10,4'ü (40 kişi) psikolojik sorunları olduğunu ifade etmiştir. %9,1'inin (35 kişi) kronik sağlık sorunları bulunur iken, %8,8'inin (34 kişi) hafif sağlık sorunları bulunmaktadır.

Sağlık sorunları yaşayan işsizlerin kadın işsizler olduğu dikkat çekmektedir. İşsizlerin %67,6'sı (261 kişi) hiçbir sağlık sorunu bulunmadığını

belirtirken, %64,5'i de (249 kişi) ailede sağlık sorunu ya da herhangi bir engeli olan birey bulunmadığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan işsizlerin %17,6'sı (68 kişi) eşinde hafif bir sağlık sorunu ya da engeli olduğunu, %14,2'si (55 kişi) ise çocuk ya da çocuklarında hafif sağlık sorunları ya da engelleri bulunduğunu ifade etmiştir. %3,6'sı (14 kişi) ise ailede ağır sağlık sorunu yaşayanların olduğunu belirtmiştir (Tablo 7).

Araştırmaya katılan işsizlerin hane gelirine katkı düzeyleri değerlendirildiğinde, %38,9'unun (150 kişi) hane gelirinin tamamını kendi gelirinin

oluşturduğu görülmektedir. %29'unun (112 kişi) kazancının hane gelirine hiçbir katkısı bulunmamaktadır. Elde edilen kazancın hane gelirine hiçbir katkısı olmaması noktasında, işsizlerin %28,5'inin (110 kişi) bekar olması bu cevabı desteklemektedir. %26,7'sinin (103 kişi) işsiz geliri hane halkının gelir düzeyine yarısı kadar katkı sağlamaktadır. Bu noktada da işsizlerin %25,4 'ünün (98 kişi) kadın olması ve %25,1'inin (97 kişi) 15-25 yaş arasında gençlerden oluşması kazançlarının hane gelirinin yarısını, yarısından daha azını ya da hiçbir katkısının olmamasını sağlamaktadır. Nitekim %5,4'ünün (21 kişi) hane gelirine yarısından daha az bir katkı sağladığı görülmektedir (Tablo 7).

Tablo 8'de görüldüğü gibi işsizlerin iş arama kaynaklarının başında %48,7 (188 kişi) ile akraba ya da tanıdıklar yolu ile iş arama gelmektedir. %20,2'si (78 kişi) internet yolu ile iş ararken, %15'i (58 kişi) gazete ya da işyerlerinin camına ya da duvarına asılan ilanlar yolu ile iş aramaktadır. %10,1'i (39 kişi) mesleki eğitim merkezleri yolu ile %6'sı (23 kişi) ise diğer farklı şekillerde iş arama davranışını gerçekleştirmektedir.

Tablo 10'da işsizlerin zorunlu olan harcamalarının nasıl karşılandığına ilişkin olarak sorulan soruya ilişkin cevaplar yer almaktadır. Buna göre, işsizlerin %32,6'sı (126 kişi) işsizlik sigortasından faydalanırken, %27,7'sinin (107 kişi) ailesi destek olmaktadır. %18,4'ü (71 kişi) geçici işlerde kısa süreli çalışarak zorunlu harcamalarını karşılarlarken, %13,5'i (52 kişi) tanıdıklarından borç almaktadır. Araştırmaya katılan işsizlerin %7,8'i (30 kişi) ise banka kredisi kullanarak zorunlu harcamalarını gerçekleştirmektedir.

Araştırmaya katılan işsizlerin büyük çoğunluğunun zorunlu harcamalarını karşılamak noktasında işsizlik sigortasından faydalandığı, aile desteği ya da tanıdıklarından borç aldığı görülmektedir. Bazı işsizler ise zorunlu harcamalar için bulabildikleri geçici işlerde kısa süreli olarak çalışmaktadır.

Küçük bir kesim ise "borcu borç ile kapatma" yolunu tercih ederek banka kredisi kullanmaktadır.

Tokat ili için yapılan işsizlik araştırmasında uzun süreli işsizliğin etkili olduğu görülmektedir. Uzun süreli işsizlik aynı zamanda gücenmiş işgücünü oluşturmaktadır. Araştırma çerçevesinde işsiz olan kişilerin çalışmak istedikleri işlerde aradıkları şartlar değerlendirildiğinde %45,9'unun (177 kişi) çalışmak istediği işte hiçbir şart aramadığı görülmektedir. Çoğunluğu oluşturan bu işsiz kesim için "ne iş olsa yaparız" düşüncesi ile hareket ettikleri söylenebilir. Katılımcıların %25,4'ü (98 kişi) işin devamlı olmasına önem gösterirken, %17,4'ü (67 kişi) gibi az bir kesim de bulacakları işlerin sosyal güvenliğinin olmasına dikkat etmektedir. Anlaşılmaktadır ki uzun süreli işsizlik, iş bulma beklentisi ile iş arayanların kayıt dışı çalışmaya razı olduklarını ortaya koymaktadır. TÜİK verilerine göre 2015 yılında Türkiye'de kayıt dışı çalışma oranı toplamda %28,2 dir. Bu oran tarım sektöründe %70,2 olarak gerçekleşirken, tarım dışı sektör için %20,2'dir. Katılımcıların %8,5'i (33 kişi) ücretin iyi olmasını, %2,8'i (11 kişi) ise sendikali bir iş olmasını beklemektedir. Şen'in (2014: 57) yaptığı Trabzon'dan İstanbul'a göç edenlere ilişkin araştırmasında göç edenlerin ilk işte aradıkları şart ve iş aranması durumunda aradıkları şartlar karşılaştırılmıştır. Buna göre ilk işte araştırmaya katılanların %46,5'i hiçbir şart aramaz iken, şimdi iş arayacak olsalar %78,6'sı sosyal güvenliği olan işleri istediklerini belirtmişlerdir. Bu araştırmaya göre de işsizler çoğunlukla bulacakları işler için hiçbir şart aramamakta ya da işin sürekli olmasını beklemektedir. Yıldırım ve Yirik (2014:123) iş güvencesi algısının yüksek olmasının işten ayrılma niyetini olumsuz etkilediğini ortaya koymuşlardır. Bu anlamda işsizlerin bulacakları işte aradıkları bir şart olan işin devamlı olması, yeniden işsiz kalma algısını ortadan kaldırmaktadır.

Tablo 9. İşsizlerin İş Arama Kaynakları

İş-Kur Dışında İş Arama Kaynakları	Frekans	Yüzde (%)
Akraba/tanıdık yoluyla	188	48,7
İnternet yoluyla	78	20,2
Gazeteler ve işyerlerindeki ilanlar yoluyla	58	15,0
Mesleki eğitim merkezleri yoluyla	39	10,1
Diğer	23	6,0

Tablo 10. İşsizlerin Zorunlu Harcamaları Nasıl Karşılındığı

Zorunlu Harcamalarının Nasıl Karşılındığı	Frekans	Yüzde (%)
İşsizlik sigortasından faydalıyor	126	32,6
Tanıdıklarından borç alıyor	52	13,5
Banka kredisi kullanıyor	30	7,8
Geçici işlerde kısa süreli çalışıyor	71	18,4
Ailesi destek oluyor	107	27,7

Tablo 11. İşsizlerin Aradıkları İşlerde İstedikleri Şartlar

İşlerde Aranılan Şartlar	Frekans	Yüzde (%)
Hiçbir Şart Bulunmuyor	177	45,9
İşin Devamlı Olması	98	25,4
Ücretinin İyi Olması	33	8,5
Sosyal Güvenliğinin Olması	67	17,4
Sendikalı Bir İş Olması	11	2,8

Tablo 12. İşsizlerin Ağır ve Tehlikeli Bir İşte Çalışma İsteği

Ağır ve Tehlikeli İşte Çalışma	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle hayır	49	12,7
Karasızım	148	38,3
Sanırım Hayır	85	22,0
Sanırım Evet	81	21,0
Kesinlikle Evet	23	6,0

Tablo 13. İşsizlerin İş Bulmaları Durumunda Başka Bir Şehre ya da Ülkeye Taşınma İsteği

İş Bulunursa Başka Şehre Taşınma Durumu	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Hayır	51	13,2
Karasızım	72	18,7
Sanırım Hayır	113	29,3
Sanırım Evet	124	32,1
Kesinlikle Evet	26	6,7

Mümkün Olsa Yurt Dışında Çalışıp Yaşamayı Tercih Etme	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Hayır	69	17,9
Sanırım Hayır	90	23,3
Karasızım	54	14,0
Sanırım Evet	148	38,3
Kesinlikle Evet	25	6,5

İşsizlerin büyük bir oranı yapacakları işlerde hiçbir şart aramamaktadır. Kendilerine verilecek ağır ya da tehlikeli bir iş verilmesi durumunda ise, %38,3'ü (148 kişi) karasız olduğunu belirtirken, %21,0'ı (81 kişi) sanırım evet, %6,0'ı (23 kişi) kesinlikle evet cevabını vermiştir. %12,7'si (49 kişi) kesinlikle hayır, %22,0'ı (85 kişi) sanırım

hayır yanıtını vermiştir. Bu durumda işsizlerin %65,3'ü ağır ve tehlikeli bir işte çalışmaya razı oldukları görülmektedir. Dursun'un (2013) imalat sanayinde çalışanlarla iş güvenliği kültürü üzerine yaptığı çalışmasında, çalışanların güvenlik algısının davranışları üzerinde anlamlı etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmaya katılan

işsizlere farklı bir şehirde ya da yurt dışında bir iş bulmaları durumunda taşınmayı ve oralarda yaşamayı istemelerine ilişkin sahip oldukları tutumlar değerlendirilmiştir. İşsizlerin %32,1'i (124 kişi) sanırım evet, %6,7'si (26 kişi) kesinlikle evet diyerek farklı bir şehre iş için taşınabileceğini belirtmiştir. Tokat ili için işsizlerin %13,2'si (51 kişi) kesinlikle hayır, %29,3'ü (113 kişi) sanırım hayır diyerek, farklı bir ilde iş bulsa bile o ile gitmeyeceğini belirtmiştir. %18,7'si (72 kişi) ise kararsız olduğunu ve işin durumuna göre gidip gitmeme konusunda karar verebileceğini belirtmiştir.

Katılımcıların %38,8'i iş bulma nedeni ile başka şehre göç etmeye olumlu yaklaşır iken, %42,5'i iş bulsa bile başka şehre gitmeyeceğini ifade etmiştir. İş bulmaları mümkün olsa yurt dışında çalışıp, yaşamayı tercih etme konusunda ise işsizlerin tutumu farklılaşmaktadır. Mümkün olsa yurt dışında çalışıp yaşamaya işsizlerin %38,3'ü (148 kişi) sanırım evet yanıtını verir iken, %14'ü (54 kişi) kararsız olduğunu, %6,5'i (25 kişi) ise kesinlikle gideceğini belirtmiştir. Katılımcıların %17,9'u (69 kişi) kesinlikle hayır derken, %23,3'ü (90 kişi) sanırım hayır cevabını vermiştir.

İşsizlerin sosyo-ekonomik durumu ile işsizlik algılarının değerlendirildiği araştırmada işsizlere kendileri dışında ailede ya da çevrede tanıdıkları işsiz olup olmadığı sorulmuştur. Buna göre katılımcıların %91,7'si (354 kişi) ailede ya da çevrede tanıdıkları işsiz kişilerin bulunduğunu belirtmişlerdir.

İşsizlik sıkıntısı çeken işsizlerden ailenin temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek gelire sahip olma konusunda ne düşündüğü sorusuna %70,5'i (272 kişi) sanırım evet cevabını verirken, %14,8'i (57 kişi) kesinlikle evet demmiştir. Araştırmaya katılanların %85,3'ü işsiz olmalarına rağmen ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir gelire sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu konuda aile, akrabalar ve tanıdıklar arasındaki dayanışma bağlarının önemli rol oynaması olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılan işsizlerin işsizlik sigortasından ödenek almaları değerlendirildiğinde, katılımcıların %67,4'ü (260 kişi) işsizlik sigortasından faydalanmamaktadır. Sadece %32,6'sı işsizlik sigortasından ödenek aldığını belirtmiştir. İşkur 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 48. maddesine göre, işsizlik ödeneği alan kişiler için mesleki eğitim kursları düzenlemektedir. 12 Mart 2013 tarihinde yürürlüğe giren Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre; *İşsizlik ödeneği almakta olanların; asgari son çalıştığı işin koşullarını sağlamak, kişisel kariyer ve statülerine, eğitim, yaş ve sağlık koşullarına uygun bir eğitim olanağı sağlandığı takdirde eğitime katılmaları gerekir. Geçerli bir neden sunmadan eğitim almayı kabul etmeyen veya katıldığı eğitimi geçerli neden olmaksızın tamamlamayan kişilerin bu tarihten itibaren işsizlik ödeneği kesilir* ibaresi yer almaktadır (Gençler, 2002: 14; Şen, 2016: 74).

Tablo 14. Ailede ya da Çevrede İşsiz Birinin Olması

Ailede ya da Çevrede Başka İşsiz Olması	Frekans	Yüzde (%)
Evet	354	91,7
Hayır	32	8,3

Tablo 15. Ailenin Temel İhtiyaçlarını Karşılacak Gelire Sahip Olma

Ailenin Temel İhtiyaçlarını Karşılama	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Hayır	23	6,0
Sanırım Hayır	34	8,8
Sanırım Evet	272	70,5
Kesinlikle Evet	57	14,8

Tablo 16. İşsizlik Sigortasından Ödenek Alma Durumu

İşsizlik Sigortasından Ödenek Alma Durumu	Frekans	Yüzde (%)
Evet	126	32,6
Hayır	260	67,4

Tablo 17. İşsizlerin Geleceğe İlişkin Tutumları

Beklentilerine Uygun İş Bulabileceğine İnanma	Frekans	Yüzde (%)
Evet	248	64,2
Hayır	28	7,3
Belki	110	28,5
Geleceğe Güvenle Bakabilme		
Evet	249	64,5
Hayır	137	35,5
İşsizlik Nedeni İle Sahip Olunan Gelecek Kaygısı		
Geleceği Görememek	72	18,7
Tekrar İşsiz Kalmak	249	64,5
Başarılı Olamamak	38	9,8
Sahip Olduğu Bilgi ve Yeteneklerini Kullanamamak	27	7,0

Tablo 18. İşsizlerin Aile İçi İlişki Durumları

İşsizlik Nedeni İle Aile İçi İlişkilerin Etkilenmesi	Frekans	Yüzde (%)
Evet	336	87,0
Hayır	50	13,0

Tablo 19. İşsizliğin En Olumsuz Tarafı

İşsizliğin Maddi Yönden En Olumsuz Tarafı	Frekans	Yüzde (%)
Parasızlık, Çaresizlik	64	16,6
Maddi Özgürlüğün Kısıtlanması	55	14,2
Borçlarını, Kirayı Ödeyememek	37	9,6
Kendi İhtiyaçlarını Karşıluyamamak	87	22,5
Bakmakla Yükümlü Olduğu Kişilerin İhtiyacını Karşıluyamama	143	37,0

İşsizlerin gelecekte kendi beklentilerine uygun iş bulabileceklerine inançları, geleceğe güvenle bakmaya ilişkin tutumları ve işsizlik nedeni ile sahip oldukları gelecek kaygılarına ilişkin sorulara verdikleri cevaplar Tablo 17'de belirtilmiştir. Buna göre, katılımcıların %64,2'si (248 kişi) beklentilerine uygun bir iş bulabileceğine inanmaktadır. İşsizlerin işe ilişkin herhangi bir beklentilerinin olmadığı önceki sorulara verdikleri cevaplarda görülmektedir. Bu anlamda da buldukları her işi yapabilecekleri tutumundan hareketle bir iş bulabilecekleri beklentisini taşımaktadırlar. Katılımcıların %28,5'i (110 kişi) beklentilerine belki uygun bir iş bulabileceklerine inanır iken, %7,3'ü (28 kişi) beklentilerine uygun iş bulabileceklerine inanmamaktadır.

İşsizlik olgusu sadece işsiz kişiyi etkilememekte, çevresini de etkilemektedir. Ailenin maddi bir gelirden uzak kalması aile içi ilişkileri de olumsuz etkilemektedir. Nitekim araştırmaya katılan işsizlerin %87'si (336 kişi) aile içi ilişkilerinin işsizlikleri nedeni ile olumsuz etkilendiğini

belirtmiştir. %13'ü ise (50 kişi) işsizliklerinin aile için ilişkilerini etkilemediğini belirtmiştir. İşsizlik süreci uzadıkça işsizlerin ailelerine karşı tutumları da olumsuz olmaktadır (Yüksel, 2003: 35). İşsizlik sadece bireyi değil aynı zamanda aileyi de olumsuz etkileyebilmektedir (Whelan, 1992: 335).

İşsiz katılımcılara yöneltilen "İşsizliğin maddi anlamda en olumsuz tarafı nedir?" sorusuna çoğunluk %37 ile (143 kişi) bakmakla yükümlü olduğu kişilerin ihtiyacını karşılayamama cevabını vermiştir. %22,5'i (87 kişi) kendi ihtiyaçlarını karşılayamama, %16,6'sı (64 kişi) parasızlık, çaresizlik, %14,2'si (55 kişi) maddi özgürlüğün kısıtlanması cevabını vermiştir. Araştırmaya katılanlara göre, işsizliğin maddi yönden en az olumsuz tarafı ise %9,6 ile (37 kişi) borçlarını ve kirayı ödeyememektir. Erkeğin işsizlik yaşaması özellikle uzun süreli işsizliklerde sadece gelir sahibi olmama değil aynı zamanda bakmakla yükümlü olduğu kişilerin ihtiyaçlarını da karşılayamama anlamına geldiği için erkek açısından çok daha

fazla psikolojik sıkıntıya neden olmaktadır (Hansen, 2005: 135).

Sonuç

Türkiye'de son yapılan araştırmalara göre, işsizlik oranı en fazla lise ve üniversite mezunları arasında yaşanmaktadır (TÜİK, 2016). Tokat ili için yapılan işsizlik araştırmasında da benzer bir sonuç ortaya konmuştur. Tokat'ta işsizlerin eğitim durumu değerlendirildiğinde, işsizliğin lise ve önlisans mezunları arasında çoğunlukla yaşandığı görülmektedir. Tokat'ta bir yıldan fazla süredir işsiz olanlar ile uzun süreli işsizliğin yaşandığı görülmektedir. TÜİK' in 2016 Temmuz ayı işgücü istatistiklerine göre ise, Türkiye genelinde bir yıldan daha az süren kısa süreli işsizlik çoğunlukla yaşanmaktadır. Buna göre Tokat ili için çıkan çocuk işsizlik süresi anlamında Türkiye genelinden farklı bir tablo göstermektedir.

İşsizler aradıkları işlerde hiçbir şart aramamakta ya da işin devamlı olmasını istemektedir. Diğer yandan sosyal güvencesi olan bir iş olması işsizler için ayırt edici bir şart olarak görülmemektedir. Ancak işsizler buldukları işin ağır ya da tehlikeli bir iş olması durumunda çalışma konusunda kararsız ya da isteksizdir.

İşsizlerin sağlık sorunları değerlendirildiğinde büyük çoğunluğunun hiçbir sağlık sorunu bulunmaz iken, ikinci sırayı psikolojik sorunu olanlar almaktadır. Bunun nedeni işsizlerin büyük bir kısmının evli olması, bundan dolayı sorumluluklarının bulunması olarak açıklanabilir. Ancak bakıldığında iş bulma konusunda umutlu oldukları ve olumlu beklentilerinin olduğu söylenebilir. Özellikle gençler arasındaki işsizlerde ümitsizlik, kaygı gibi ruhsal ve psikolojik sorunlar daha fazla yaşanmaktadır (Üstün ve ark., 2014: 202). İşsizlerin evli olması, eş ve aile desteğinin daha önemli hale geldiğini göstermektedir. Nitekim Saldacılar'ın (2012: 228) 2004-2010 yıllarını kapsayan Türkiye İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması 2.düzyer verileri ile 26 alt bölgeye ilişkin araştırmasında işsizliğin boşanmayı etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Aksine işsizliğin yüksek olduğu dönemlerde Türkiye'de boşanma oranları azalmaktadır. Bunda işsizlik durumunda eşlerin ve ailenin desteği önemli rol oynamaktadır. Araştırmanın sonucu da bu çalışma ile paralellik göstermektedir. Katılımcıların çoğunda işsizlik durumundan aile içi ilişkiler olumsuz etkilenirken, yine maddi ve manevi anlamda aile, tanıdık ve arkadaşların desteği önemli yer tutmaktadır.

Bunun yanı sıra eğer işsiz aile reisi ise, aile reisine destek için ailenin genel harcamalarını önemli ölçüde azaltma algısına sahip olduğu görülmektedir (Akçacı ve Özçalıcı, 2012: 161).

Katılımcıların iş bulmaları durumunda Tokat'tan başka bir şehre gitme konusunda isteksiz ya da kararsız oldukları görülmektedir. Ancak iş bulmaları durumunda yurtdışına gitme orada yaşama ve çalışma konusuna olumlu yaklaşmaktadır.

Katılımcıların büyük çoğunluğu işsizlik sigortasından faydalanmamaktadır. Bunun nedeni işsizlik sigortası ödenekleri için bazı şartların var olması gerekliliğidir. Örneğin hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün içinde prim ödeyerek sürekli çalışmış olmak ve bunun son üç yılı 600 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 180 gün, 900 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 240 gün ve 1080 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 300 gün süre ile işsizlik ödeneği verilmektedir (Andaç, 2010: 252). Dolayısıyla işsizlik sigortası bütün işsizleri kapsayamadığı için, işsizlerin sadece belirli bir bölümü işsizlik ödeneğinden faydalanabilmektedir (Mütevellioglu ve Baro Çizel, 2010: 284).

Yapılan bir çalışmada işsizlikten kaynaklanan geçim zorluğu ve ekonomik nedenler ile intihar oranları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (Topbaş, 2007 :171). Aynı şekilde İskoçya'da erkeklerde ve kadınlarda işsizlik ve intihar ilişkisi arasında bir korelasyon bulunduğu görülmüştür (Crombie, 1989: 781). Araştırmanın bulguları bu görüşü destekler nitelikte değildir. Katılımcıların çok büyük bir kısmı kendi beklentilerine uygun iş bulabileceği inancına sahiptir ve geleceğe güvenle baktığını belirtmektedir. Bu anlamda iyimser bir tablo çizen katılımcıların en büyük korkusu ise iş bulması durumunda yeniden işsiz kalma korkusu yaşamalarıdır. Araştırmaya katılan işsizlere göre maddi anlamda işsizliğin en olumsuz tarafı ise, bakmakla yükümlü olduğu kişilerin ihtiyaçlarını ve kendi ihtiyaçlarını karşılama konusunda sıkıntı yaşamaktır.

Kaynakça

- Akçacı, T. ve Özçalıcı, M. (2012). İşsizliğin Aile Harcamalarına Olan Etkisinin Algısal Analizi. Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi, XIV (II), 161-172.
- Andaç, F. (2010). İşsizlik Sigortası. Ankara: TÜHİS Yayınları.

- Arulampalam, W. (2001). Is Unemployment Really Scarring? Effects of Unemployment Experiences On Wages. *The Economic Journal*, 111(475), 585-606.
- Ataman, B. C. (2000). İşgücü Piyasası ve İstihdam Politikalarının Prensipleri. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi.
- Ay, S. (2012). Türkiye'de İşsizliğin Nedenleri: İstihdam Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 19(2), 321-341.
- Booker, C. L. ve Sacker, A. (2012). Psychological Well-being and Reactions to Multiple Unemployment Events: Adaptation or Sensitisation?. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 66(9), 832-838.
- Bozdağlıoğlu, E. Y. U. (2008). Türkiye'de İşsizliğin Özellikleri ve İşsizlikle Mücadele Politikaları. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 45-64.
- Crombie, I. K. (1989). Trends In Suicide And Unemployment In Scotland, 1976-86. *BMJ: British Medical Journal*, 298 (6676), 782-784.
- Çakır, Ö. (2002). Sosyal Dışlanma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(3), 83-104.
- Çundur, F. ve Bölükbaş (2014). Türkiye'de İşgücü Piyasası ve Genç İşsizlik-Büyüme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Amme İdaresi Dergisi*, 47(2), 77-93.
- Dursun, S. ve Aytaç, S. (2009). Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı. *Uludağ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, XXVIII (1), 71-84.
- Dursun, S. (2013). İş Güvenliği Kültürünün Çalışanların Güvenli Davranışları Üzerine Etkisi. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 3(2), 61-75.
- Ersel, B. (1999). Ulusal Basında İstihdam ve İşsizlik Sorunları. *Mercek Dergisi*, 14, 52-67.
- Fişek, G. (1995). Çok Bilimli Eksende İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 50, 167-172.
- Gençler, A. (2002). Türkiye'de İşsizlik Sigortası Uygulaması. *Çimento İşveren Dergisi*, 16(3), 3-22.
- Gök, M. (2004). İşgücü Piyasası ve Kobiler. Ankara: Roma Yayınları.
- Gündoğan, N. (1999). Genç İşsizliği ve Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde Uygulanan Genç İstihdam Politikaları. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 54, 63-79.
- Hansen, H. T.(2005). Unemployment and Marital Dissolution: A Panel Data Study of Norway. *European Sociological Review*, 21(2), 135-148.
- Kümbül Güler, B. (2005). İşsizlik ve Yarattığı Psiko-Sosyal Sorunların Öğrenilmiş Çaresizlik Bağlamında İncelenmesi. *İktisat Fakültesi Mecmuası*, 55(1), 373-394.
- Lordoğlu, K.; Özkaplan, N. ve Törüner, M. (1999). Çalışma İktisadi. İstanbul: Beta Yayınları.
- Mütevellioğlu, N. ve Bato Çizel, R. (2010). İşsizlik ve Sosyal Haklar: Bir Alan Araştırması Bulguları. *Sosyal Haklar Sempozyumu Tebliğ*.
- Newell, A. ve Pastore, F. (2006). Regional Unemployment and Industrial Restructuring in Poland. *Eastern European Economics*, 44 (3), 5-28.
- Sanal, E. (2010). Küresel Ekonomik Kriz İle Dünyada ve Türkiye'de Artan Genç İşsizliği. *Toprak İşveren Sendikası Dergisi*, Sayı 88, 1-11.
- Sandalcılar, A. R. (2012). İşsizlik Boşanmayı Etkiliyor mu? Bölgesel Panel Nedensellik. *Ege Akademik Bakış*, 12 (2), 225-238.
- Sapançalı, F. (2008). Türkiye'de İşgücü Piyasası, Sorunlar ve Politikalar. *TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 21 (2-3), 8-30.
- Şahin, L. (2007). Türkiye İşgücü Piyasasının Yapısal Özellikleri ve İşsizlik Sorunu. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 53, 543-575.
- Şen, M. (2016). Aktif İşgücü Piyasası Politikaları Kapsamında Türkiye'de Mesleki Eğitim Kurslarının Analizi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 2(1), 67-89.
- Şen, M. (2014). Trabzon'dan İstanbul'a Göç Edenlerin Sosyo-Ekonomik Analizi. *ÇSGB Çalışma Dünyası Dergisi*, 2(3), 46,61.
- Tınar, M. Y. (1996). Çalışma Psikolojisi. İzmir: Necdet Bükey Matbaacılık.
- Türkan, E. (2005). Türkiye'de İşgücünün Yapı ve Nitelikleri: Gelişme ve Değerlendirmeler. Ankara: T.C. Merkez Bankası Yayınları.
- Topbaş, F. (2007). İşsizlik ve İntihar İlişkisi: 1975-2005 VAR Analizi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2, 161-172.
- TÜİK (2016). İşgücü İstatistikleri Temmuz 2016.
- Ünsal, E. M. (1999). Makro İktisat. Ankara: Kutan Ofset Matbaacılık.
- Üstün, G.; Dedekoç, Ş.; Kavalalı, T.; Öztürk, F.; Sapcı, Y. ve Can, S. (2014). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin İş Bulmaya İlişkin Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 200-221.
- Whelan, C. T. (1992). The Role of Income, Life-Style Deprivation and Financial Strain In Mediating The Impact of Unemployment on Psychological Distress: Evidence From The Republic of Ireland. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 65,331-344.
- Yıldırım, B. I. ve Yirik, Ş. (2014). İşgörenlerin İş Güvencesi Algıları ve İşten Ayrılma Niyetleri İlişkisi: Belek Bölgesi Beş Yıldızlı Otel Çalışanları Örneği. *İğdir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 123-140.
- Yüksel, İ. (2003). İşsizliğin Psiko-Sosyal Sonuçlarının İncelenmesi (Ankara Örneği). *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(2),21-38.